

I kväll finns det varken åklagare eller domare!

En essä om när det brister i kommunikation och uppmärksamhet i arbetslaget

Av: Oskar Bernéus

Handledare: Viktor Johansson

Södertörns högskola

Grundlärarutbildning med interkulturell profil med inriktning mot Fritidshem,
erfarenhetsbaserad 180 hp

Fritidspedagogiskt område

Självständigt arbete 15 hp | vårterminen 2018

Title: This evening there are no prosecutors or judges! An essay about the lack of communication and attention in the team.

Author: Oskar Bernéus

Mentor: Viktor Johansson

Abstract

This independent work is written in the form of a case study, with the purpose of trying to disentangle dilemmas arising from an incident at a youth center. The subject of the essay deals with the practical knowledge of the events, as well as exploring the more philosophical side of traditional thoughts to further understand the dilemmas that arose. Some of the concepts discussed focus on "attention" and "occupational ethics".

The essay discusses events that unfolded at a youth center aimed for ages 13-16. The atmosphere was calm at the beginning of the evening, unfortunately it soon deteriorated as the majority of the visiting youth showed little respect for either adults or authority. Despite the chaotic circumstances I still experienced the evening's events as a positive success. But my colleague was not happy about the events and I was confronted the next day.

There are many potential reasons for why my colleague and I saw the evening so differently. The perspective of practical knowledge and professional experience provides clues that our previous professional experience may have affected our understanding.

The fact that I had my attention focused on the youth could have influenced our subjective experiences of the evening's events. There could have been a variety of reasons why my colleague Martin and I acted as we did. Our personal interests in trying to exploit our professional interests may have influenced how we acted, and thus jeopardized our professional ethics. Ultimately, we were both influential in the outcomes of the evenings events.

Keywords: youth center, practical knowledge, professional interests, attention, professional ethics

Sammanfattning

Detta självständiga arbete är skrivet i form av en vetenskaplig essä. Syftet med essän är att förstå hur spänningar på arbetsplatsen kan påverka hur pedagoger uppfattar situationer olika och hur spänningarna kan påverka pedagogers agerande. Frågeställningarna i essän är: 1. Hur kan pedagoger i en arbetsgrupp uppfatta samma situation olika? 2. Kan individuella drivkrafter påverka pedagogers agerande och vilka är i så fall de etiska aspekterna av detta? I essän behandlas dels ämnet praktisk kunskap och dels mer filosofiska tanketraditioner för att utveckla förståelsen kring dilemmat. Några av begreppen som är i fokus är *uppmärksamhet* och *yrkesetik*.

Berättelsen utspelar sig på en fritidsgård för ungdomar i åldern 13-16 år. Kvällen på fritidsgården var till en början lugn. Majoriteten av de besökande ungdomarna hade varken respekt för vuxna eller tilltro till samhället. Stämningen försämrades under kvällen men jag upplevde ändå kvällen som lyckad eftersom jag hade genomfört aktiviteterna under något så när ordnade former. Dagen efter förväntade jag mig beröm av min chef, men möttes av min kollega Martin och min chef som gemensamt konfronterade mig med att kvällen inte hade blivit bra. Martin menade att han hade försökt få mig att förstå att stämningen var obehaglig och att vi kanske borde ha avbrutit. Chefen var ny på jobbet och hade infört nya arbetssätt som skapat konkurrens i personalgruppen. Jag slets mellan att tillgodose min nya chefs direktiv om att införa aktiviteter under kvällsverksamheten å ena sidan. Å andra sidan var jag tvungen att hantera min kollegas negativa inställning till den nya verksamheten. De spänningar som fanns där kan ha påverkat vårt samspel under kvällen utan att jag uppfattade det just då. Det kan ha funnits många orsaker till att jag och min kollega uppfattade kvällen så olika. Perspektiven praktisk kunskap och yrkeserfarenhet ger ledtrådar om att våra tidigare yrkeserfarenheter kan ha påverkat vår uppfattning. Även det faktum att jag hade min uppmärksamhet riktad mot ungdomarna kan ha påverkat vår subjektiva upplevelse av kvällen. Det kan på motsvarande sätt ha funnits olika orsaker till att jag respektive min kollega Martin agerade som vi gjorde. Våra egenintressen i att åtnjuta yrkesmässiga fördelar kan ha påverkat hur vi agerade och därmed äventyrat vår yrkesetik. Sannolikt var vi båda delaktiga i att det blev som det blev.

Sökord: fritidsgårdsverksamhet, praktisk kunskap, yrkeserfarenhet, uppmärksamhet, yrkesetik, arbetslag

Innehållsförteckning

1. Berättelse	4
2. Brygga	9
3. Syfte.....	10
4. Frågeställningar	11
5. Metod	11
6. Etiska överväganden.....	12
7. Reflektion kring berättelsen	13
7.1 Hur kan pedagoger i en arbetsgrupp uppfatta samma situation olika?	14
7.2 Kan individuella drivkrafter påverka pedagogers agerande och vilka är i så fall de etiska aspekterna av detta?.....	18
7.2.1 Respekt och tillit till ungdomar	18
7.2.2 Yrkesetik och gränsdragning mot egenintresset	20
8. Slutord.....	22
Referenslista	24

1. Berättelse

Det är nu det ska ske! Efter månader av planering i arbetsgruppen. Det är dags att stimulera elevernas nyfikenhet och sätta det i ett sammanhang av roliga aktiviteter, trots att vi efter ett antal veckor med öppen kvällsverksamhet har bevittnat en avvikande och försämrad attityd bland de flesta av våra besökare.

Vi har ett ökat fokus på läroplan och pedagogiskt innehåll sedan den nya chefen började ett halvår tidigare. Han är utbildad lärare och har en stolthet i sitt yrkesutövande. Kraven på pedagogerna är stora och det är något helt annat än vi är vana vid. Företrädaren hade ingen utbildning och hade fått tjänsten genom att ställa sig in hos kvinnorna på kommunkontoret. På den tiden var det större fokus på att baka cocosbullar och att sälja i fritidsgårdens café än att ha ett genomtänkt innehåll i verksamheten.

Baksidan av det nya ledarskapet är att alla pedagoger tävlar om chefens uppmärksamhet och beröm. Vi har alla känslan av att det ständigt gäller att prestera och att den som gör det bäst får positiv uppbackning och andra fördelar som till exempel ett bättre schema eller löneförhöjning. Vi som tidigare var lagspelare har i den nya verksamheten förvandlats till individualister. Den nya chefen har rekryterat två pedagoger han känner och har arbetat med sedan tidigare. Avundsjukan ligger ständigt och bubblar i bakgrunden. Det är det gamla gänget mot det nya. I alla fall när det gäller att arbeta efter samma mål och regler för kvälls ungdomarna.

Den här kvällen arbetar jag med min kollega Martin ur det gamla gänget. En kollega jag har känt i närmare 15 år, vilket gör att vi i arbetet litar på varandra. Oftast när jag ser Martin prata med någon annan kollega vet jag direkt vad han menar bara genom att läsa av hans ansiktsuttryck. Denna kväll vill jag arbeta med inkludering tänker jag innan vi öppnar dörrarna.

Eleverna, eller ungdomarna som vi kallar dem, väller in då vi öppnar klockan 18.30. Vissa har väntat utomhus i kylan i över en timme. Ungdomarnas frusna röda händer tinar dock snabbt i värmen. Vissa har ingenstans att gå eftersom deras hemmaförhållanden är av den sämre sorten. Jag vill ge dem den värme som deras föräldrar inte kan erbjuda. Jag vill ge dem en dräglig vardag utan våld och hat. Ungdomarna har svårt att lita på vuxna, det vet jag. Det är

knappt att de litar på mig eller någon av mina kollegor. Det kan vara svårt för vissa ungdomar att ha perspektiv på sin vardag och sitt liv. Det är något jag har sett under de 20 år jag arbetat med barn och ungdomar. De behöver hjälp och det är den hjälp jag vill ge dem.

De flesta av de ungdomar som besöker fritidsgården gör det dagligen. Alla besökare är mellan 13 och 16 år. De är ungdomar som inte har annat att göra än att driva runt utomhus utan några fasta aktiviteter. De har vid tidigare tillfällen begått brott på fritidsgården, vilket är ett problem för mig och mina kollegor eftersom vi inte kan stänga av dem från verksamheten.

Vi bemöter ungdomarna genom lek och styrda arrangemang som bestäms veckovis i vårt arbetslag. Mestadels sker det genom samråd med ungdomarna. Ibland visar de upp en fasad och har en viss jargong eller attityd mot mig och mina kollegor. Den attityd som några av våra ungdomar har varierar beroende på kväll och humör. De senaste veckorna har jag känt att deras attityd eskalerat i negativ riktning. De pratar ofta med hetsiga röster till exempel när de har svårt att vänta på sin tur. När det är som värst röjer de runt, kastar möbler omkring sig och springer bakom disken i caféet där de inte får vara. I princip varje kväll den senaste tiden har vi avvisat ungdomar och ringt hem till deras vårdnadshavare.

Denna kväll är allt lugnt till en början. Ungdomarna hänger i sofforna och diskuterar dagen. Jag och min kollega är som kameleonter, vilket för oss mest handlar om att lyssna på deras samtal utan att för den skull vara närgångna och påflugna. Vi är från tidigare kvällar vana vid att klimatet är lite annorlunda jämfört med denna torsdagskväll, så här lugnt brukar det inte vara. Jag som gått och längtat efter att få starta med kvällens aktiviteter kan inte hålla mig, utan sätter igång genom att förbereda de olika stationerna. Några sekunder senare står en person bredvid mig och vill hjälpa till. Det är en lång och ranglig ungdom och den pubertala kroppen ser nästan ut att gå av. Jackan är troligtvis stulen, tänker jag tyst för mig själv. I kväll finns det varken åklagare eller domare eftersom vi anordnar en riktigt bra aktivitet.

Jag börjar ivrigt, men utan att förlora kontrollen, förklara att aktiviteten består av några olika stationer ungefär som i femkamp. Vi ställer tillsammans i ordning stationerna och vi båda provkastar några bollar i hink innan vi flyttar hinken en aning närmare utkastplatsen. Vid det här laget har även andra ungdomar blivit nyfikna på vad som ska hända. Jag berättar att de kan vinna något i stil med en läsk eller en kaka. Ja, om de deltar alltså. Det är inte ofta ungdomarna vinner saker på fritidsgården, men jag vill att denna kväll ska vara lite utöver det

vanliga.

Det är 12 ungdomar i varierande storlek som deltar och det uppstår ett väldigt kämpande. Martin bidrar ihärdigt med att ta tid i de grenar där det är nödvändigt och att skriva upp poäng för de olika ungdomarna. Aktiviteten är i full igång och ungdomarna blir aningen högljudda med tiden. Jag gissar att de blir mer och mer exalterade ju längre aktiviteten pågår eftersom det också kommer att utses en vinnare. Några av de tävlande börjar förstöra lite smått för de andra men de blir snabbt tillrättavisade av några starkare individer som besöker fritidsgården ikväll. Jag känner att jag och Martin kan avstå från att ingripa.

Skratten tilltar och de höga rösterna upplever jag beror på ungdomarnas tävlingsinstinkt. Kast i hink, 10 poäng.

— Jaaa! skriker en ungdom. För pimpla med blyertspenna i glasflaska ger 12 poäng.

— Neej! väldigt nära, skriker en annan ungdom som det inte går lika bra för.

Snabbast runt stolen med ett ägg på sked, 7 poäng.

— Neeeej! skriker alla i kör när ägget trillar av och äggröran är ett faktum. De fula orden tar över extasen. Efter närmare en timmes kämpande utses till slut en segrare som kan mottaga sin vinst i form av en läsk och en havreboll.

Min känsla är att det är riktigt roligt och att detta är något som kommer att göra min chef extra glad. Under de senaste sju åren på fritidsgården har vi bara gjort den här typen av aktiviteter med åldersgruppen 10-12 år. Nu får jag bevisat att det går att genomföra detta med äldre ungdomar också. Jag har lyckats visa kollegorna att det vi arbetat fram går att använda i praktiken. Det känns som om löneförhöjningen är nära.

Plötsligt är det som om de döda vaknar till liv, för in springer tio ungdomar genom fritidsgårdens entré. En känsla som liknar den som kan upplevas två minuter och två sekunder in i låten Xodus med musikgruppen The Nefilim. Ungdomarna springer runt som yra höns och nu är det uppjagad stämning. Det är bara musikstilen som känns en aning fel, för ur högtalarna vrålar förorts-hip hop och inte Death metal. Jag minns plötsligt en händelse då jag var fem år, ute på landet där vi bodde i Värmland. Familjens precis halshuggna tupp smet från köksbänken och sprang runt i köket medan blodet skvätte.

Några ungdomar börjar spela in mig och Martin med sina mobiltelefoner samtidigt som de upprepar våra namn. Jag känner att det är en tydlig provokation från deras sida. De försöker få mig eller Martin att säga till, bli irriterade och i ett sista skede bli förbannade och förlora kontrollen. De som spelar in oss hoppas kunna fånga allt på film. Trots att Martin säger till slutar de inte. När jag ber den ena ungdomen att ta bort det inspelade klippet ser det i och för sig ut som om han gör det.

Kommunens vaktbolag heter Aktab och det är vakten Andrew som arbetar denna kväll. Andrew ger mig inga indikationer på att ungdomarna gör något fel och han anmärker inte på någon av ungdomarnas beteende. För mig, som för Andrew, handlar det om att ungdomarna ska vara delaktiga och utöva inflytande i verksamheten genom samarbete och ett bra bemötande. Det har de gjort under aktiviteten och tidigare under kvällen. Nu är det tio andra ungdomar som anslutit och jag konstaterar att de ungdomar som först var på plats inte klarar av att de andra besöker fritidsgården. I denna röra känner jag ändå trygghet i att Andrew är på plats. Kommunen har anlitat vakter för att motverka oroligheter och bråk på fritidsgårdarna. Vakterna besöker oss på fritidsgården, tar en kaffe, diskuterar kvällen och har de tid spelar de en biljardmatch mot någon ungdom.

Jag har under något år uppmärksammat att det finns en hierarki bland dessa ungdomar, vilket gör att de inspringande ungdomarna har makten att vända upp och ner på fritidsgården. Det är ungdomar som ständigt möter vuxnas klagomål på allt de gör. Dessa ungdomar har också hamnat hos polismyndigheten ett flertal gånger. Jag är van vid att de har en dålig attityd mot mig. För den sakens skull tolererar jag inte upptrappningen av tråkigt beteende från ungdomar.

Senare, när en ungdom inte vill gå hem efter en överenskommelse med mig och Martin, väljer jag att kontakta ungdomens vårdnadshavare. Varje kontakt med en förälder är en ny resa, en balansgång på en svajig plank. Är föräldern alkoholpåverkad? Jag har gjort detta många gånger men ändå känns det pirrigt, som om jag hänger i luften och svävar innan jag kommer ner stadigt med båda benen på jorden igen. Min känsla är att det inte är som att ringa vilken förälder som helst, eftersom jag aldrig kan veta innan vilket bemötande jag kommer att få. Denna gång går det bra, kvällen lider mot sitt slut och vi stänger fritidsgården. Samma procedur som alla andra kvällar vi stängt under de 15 år vi arbetat tillsammans. Jag tackar

min kollega för en mycket bra kväll och en väl planerad och genomförd aktivitet. Jag är uppymd av att aktiviteten fungerade perfekt.

*

Jag är mycket förväntansfull under min resa mot arbetet morgonen efter. Förväntansfull för att jag vill höra vad min chef har att säga. Jag småspringer den sista biten, vilket gör att jag håller på att halka i den nyfallna snön. När jag kommer in, glidandes med snö under ena skon, sitter min chef (David) och min kollega (Martin) på kontoret och väntar. Väntar på mig för att berömma mig för att jag har genomfört en bra aktivitet kvällen innan.

— Hej! Välkommen. Martin har just berättat för mig hur er kväll var igår. Hur tycker du att den gick? frågar David.

— Bra, det blev en fantastisk aktivitet, svarar jag.

— Jag känner att vi inte riktigt har samma uppfattning av kvällen, säger Martin och tittar konstigt mot mig med veckad panna, som han alltid har när det är något som inte känns bra för honom.

— Jag blir förvånad när du säger att det har gått bra och att du igår var nöjd för bra samarbete, fortsätter han.

Jag tittar förvånat på Martin. Har han ändrat sig, eller vad är det här för utspel?

— Ungdomarna sprang runt nästan hela kvällen och jag försökte få kontakt med dig. Varför var den där aktiviteten så viktig? fortsätter Martin.

Martin håller kvar sin blick och synar mitt ansiktsuttryck.

— Var någon av Aktabs vakter där? Jobbade Allan? frågar David, snabbt men ändå med snäll röst.

— Allan har tydligen slutat, svarar jag.

Det knyter sig i magen. Nu önskar jag att få tacka för mig och gå hem. Samtidigt vet jag att David måste fråga för att vara säker på vad som hänt. Han måste skaffa sig en uppfattning om hur kvällen förlöpte.

— Det var Andrew, tillägger jag lugnt och nickar.

— Andrew, okej. Han gör inte mycket när han är här va? frågar David och tittar på både mig och Martin.

— Varför var aktiviteten viktig? fortsätter David, utan att bry sig om något svar efter sin tidigare fråga, samtidigt som han förflyttar blicken mot mig.

Pang! Vad ska jag säga? På vems sida ska jag stå? Jag förstår nu att Martin har upplevt det som stökigt och oroligt under kvällen, men varför sa han inte det då? Jag kan bara inte säga till David att jag fortsatte med aktiviteten för att göra honom glad. Speciellt inte nu när både Martin och David tycker att det var en dålig idé att fortsätta. Det känns som om jag sitter fast i en rävsax.

— Kan du inte berätta för oss hur du upplevde kvällen, undrar David.

Han avbryter mina tankar och det känns som en kalldusch. Det är uppenbart att de båda har pratat ihop sig och vänder sig mot mig.

— Jo... börjar jag sakta.

2. Brygga

För att bedriva en god verksamhet måste man befinna sig mitt i den. Jag som pedagog och blivande fritidshemslärare, har under många år känt att detta är något som är mycket viktigt. Den här kvällen skiljde sig inte mycket från andra kvällar som varit de senaste två åren på fritidsgården. Det var stökigt och ungdomarna var provocerande gentemot personalen, precis som de brukade vara. Det rådande klimatet ställde stora krav på oss som pedagoger att förhålla oss professionellt och att hålla en enad linje. Ungdomarna upplevdes som motståndare som gjorde allt för att försöka framkalla och dokumentera minsta felsteg.

Några år tidigare var fritidsgården en lugn mötesplats för skötsamma ungdomar och det rådde ingen konkurrens mellan pedagogerna. Vi ordnade olika aktiviteter som bakning, pingisturneringar, biobesök och spel i kommunens bowlinghall. På den tiden flöt allt på som det alltid hade gjort. Den tiden var förbi och förblev så, då ungdomar från en annan kommun del började besöka fritidsgården. Dessa ungdomar var allt annat än skötsamma. De visade tecken på orolighet och en viss skepticism både mot samhället och mot oss vuxna på

fritidsgården. Martin hade det svårast att tackla dessa ungdomar och såg ofta problem med att upprätthålla verksamheten. Han tyckte att det blev för mycket bråk och förstörelse på gården. Vi hade en förutbestämd bild av hur ungdomarna var, hur de betedde sig och vilken bakgrund som format dem. Med dessa ungdomar fick vi pedagoger backa och de tidigare aktiviteterna upphörde, utan direkta direktiv från ledning.

Nu ville alltså den nya chefen införa liknande aktiviteter igen, fast med dessa ungdomar som vi kollegor såg som en svårarbetad grupp. Det var här den nya kulturen på fritidsgården blev ett problem. I och med min pågående fritidshemsläroarbetsutbildning var jag mer lyhörd och öppen för förändringar i verksamheten. Jag slets därför mellan att tillgodose min nya chefs direktiv om att införa aktiviteter under kvällsverksamheten å ena sidan. Å andra sidan var jag tvungen att hantera Martins negativa inställning till den nya verksamheten.

De spänningar som fanns där kan ha påverkat mitt och Martins samspel under kvällen utan att jag uppfattade det just då. Det handlar om ett brett spänningsfält på många nivåer. Mellan ungdomar och personal, mellan mig och Martin samt intressekonflikten mellan ledningen och Martin. Jag anar att dessa spänningar påverkade hur jag och Martin nådde fram till varandra genom kommunikation och uppmärksamhet i den pressade situationen. Jag kan konstatera att toleransnivån gentemot ungdomarna var en svår balansgång den här kvällen.

Kärnan i mitt dilemma, och det i berättelsen jag kommer att undersöka närmare är de spänningar som fanns på fritidsgården och hur jag borde ha förhållit mig till dessa. Jag upplever att jag dagligen hamnar i situationer som gör att jag noga måste välja mellan olika handlingsalternativ. Det är i dessa arbetssituationer som de olika intressena och kraven är svåra att bortse ifrån. Att arbeta som tidigare och tillgodose min kollegas önsknings, eller arbeta på ett nytt sätt och tillgodose ledningens önsknings.

3. Syfte

Syftet med essän är att förstå hur spänningar på arbetsplatsen kan påverka hur pedagoger uppfattar situationer olika och hur spänningarna kan påverka pedagogers agerande. Jag har undrat vad som hade kunnat få mig att agera annorlunda och vad det var som gjorde att kommunikationen mellan mig och Martin brast. I essän har jag därför valt att undersöka mitt och Martins samspel under kvällen samt att titta närmare på våra individuella drivkrafter ur ett

etiskt perspektiv.

4. Frågeställningar

Det dilemma jag har valt är relaterat till de spänningar som fanns på fritidsgården, både mellan ungdomar och pedagoger, men även pedagogerna sinsemellan. För att kasta ljus över mitt dilemma har jag valt följande frågeställningar:

1. Hur kan pedagoger i en arbetsgrupp uppfatta samma situation olika?
2. Kan individuella drivkrafter påverka pedagogers agerande och vilka är i så fall de etiska aspekterna av detta?

5. Metod

Det självständiga arbetet är skrivet i form av en vetenskaplig essä. Metoden för essäskrivande går ut på att skrivandet är en pågående process. Jag har skrivit, läst och undersökt texten tillsammans med mina kurskamrater och handledare. Mellan varje seminarietillfälle har jag utvecklat min text till nästa tillfälle. Hammarén menar att skrivgrupper kan fungera som stöd och handledning i skrivandet (Hammarén 2005, s. 41), vilket jag instämmer i.

Essäskrivandets beståndsdelar är en beskrivning av en svårbedömd handlingssituation (dilemma), egen reflektion kring dilemmat samt perspektiv utifrån som belyser problematiken ur något eller några perspektiv (Alsterdal 2014, s. 49). Alsterdal (2014, s. 50) menar att essäskrivandet ger möjlighet att reflektera över yrkeserfarenheter och utveckla perspektiv på dessa. Genom att sätta ord på dilemmat en pedagog upplever i sin verksamhet är det möjligt att få en djupare förståelse för olika företeelser och uppnå en högre grad av medvetenhet och professionalitet. För mig personligen har det varit värdefullt att få studiegruppens och handledarens återkoppling. Det har bidragit till att jag har kunnat göra justeringar löpande i alla delar av min essä. Genom att använda metoden essäskrivande, är min uppfattning att min egen förståelse av mitt dilemma har fördjupats och fått fler nyanser. Min essä har tagit en lite annan riktning än vad jag tänkte från början. Till exempel insikten om att mina och Martins egenintressen kan ha påverkat händelseförloppet hade jag inte när jag började skriva.

I essän har jag dels arbetat med inriktningen praktisk kunskap och dels med mer filosofiska tanketraditioner för att utveckla förståelsen kring mitt dilemma. Jag har tagit fasta på filosofiska begrepp som till exempel ”uppmärksamhet”, vilket har hjälpt mig att få en fördjupad förståelse för mitt dilemma och att se nya nyanser i detta. Även olika begrepp inom etiken, som ”yrkesetik”, har spelat en stor roll för min essä och min förståelse kring det som hände.

Jag har använt mig av tidigare kurslitteratur från lärarutbildningen. Jag har även sökt litteratur, rapporter och artiklar via bibliotekets databas. Jag använde mig bland annat av sökorden *praktisk kunskap* och *yrkesetik i pedagogiskt arbete*. Jag fick tag i en omfattande mängd artiklar och litteratur och gjorde en litteraturgenomgång för att bedöma vilka verk som var mest relevant för förståelsen av mina frågeställningar. Det gjorde jag genom att läsa sammanfattningar och skapa mig en övergripande bild av litteraturen. Genom denna process fick jag en fördjupad förståelse av mitt dilemma och jag justerade mina frågeställningar efterhand då jag kom på nya vinklingar jag ville undersöka. Ett exempel på det är frågan om vilka som var delaktiga i att situationen blev som den blev. Min första tanke var att ansvaret endast låg hos mig, eftersom det var jag som var ansvarig att genomföra aktiviteten. Jag justerade även beskrivningen av mitt dilemma under skrivandets gång för att förtydliga de delar av dilemmat jag ville undersöka. Det gäller bland annat beskrivningen av hur dynamiken förändrades i personalgruppen när den nya chefen David tillträdde tjänsten.

I texter är mycket underförstått eller tas för givet (Boréus 2015, s. 164). För att uppsatsen ska bli tydlig och tillgänglig har jag haft detta i åtanke. Jag har till exempel gjort några kategoriseringar som är överdrivet generaliserande. I beskrivningen av fritidsgårdens målgrupp tillskriver jag alla ungdomarna att vara mer eller mindre stökiga. Det gäller naturligtvis inte för alla individer men beskrivningen ger en bild av hur majoriteten av ungdomarna i målgruppen är. Det förstärker intrycket av att det fanns spänningar mellan ungdomarna och pedagogerna.

6. Etiska överväganden

Vetenskapsrådet (2017, s. 8) lyfter fram en rad områden som innefattas i forskares etiska ansvar. I min essä bedömer jag att det område som är mest relevant och behöver beaktas är de omnämnda personernas rätt till integritet och att slippa insyn i sina privata liv. Det kan även

finnas anledning att fundera över sekretess (Vetenskapsrådet 2017, s. 40-41).

För att värna integriteten och sekretessen bör uppgifter anonymiseras (Vetenskapsrådet 2017, s. 41). Jag har av den anledningen bytt namn på personerna som omnämns i essän för att i möjligaste mån undvika igenkänning. Jag har också gjort vissa justeringar i beskrivningen av händelseförloppet och andra detaljer i samma syfte. Berättelsen jag valde utspelade sig för några år sedan och är alltså inte del av en pågående konflikt, vilket sannolikt hade ökat risken för att berörda personer hade kunnat identifieras.

7. Reflektion kring berättelsen

Jag kommer först att titta närmare på frågan om hur pedagoger i en arbetsgrupp kan uppfatta samma situation olika. Jag använder mig då av perspektiven praktisk kunskap (Avsnitt 7.1.1) och yrkeserfarenhet (Avsnitt 7.1.2) samt begreppet uppmärksamhet (Avsnitt 7.1.3). Därefter undersöker jag om individuella drivkrafter kan påverka pedagogers agerande och vilka etiska aspekter det finns av detta (Avsnitt 7.2).

Trots att vi denna kväll saknade ett gemensamt sjömärke kände jag att min huvuduppgift var att se till att ungdomarna äntligen fick något att göra. En aktivitet som dessutom var lärarledd och var avsedd att tillföra något roligt till deras många gånger svåra vardag. Jag valde därför att vara mer tolerant mot ungdomarnas kaos.

Något som ytterligare spädde på mitt intresse av att få aktiviteten genomförd var att göra min chef nöjd. Jag var mån om att kunna ta åt mig äran för att ha varit med om att genomföra en ny typ av aktivitet för den här målgruppen ungdomar, vilken ofta var svårflörtad vad gäller inblandning från vuxna.

Jag slås av hur olika vi pedagoger kan uppfatta olika situationer i yrkeslivet. Vid ett tidigare tillfälle hade vi bjudit in en annan fritidsgård och situationen blev snabbt orolig. Vi grillade korv och det uppstod ett otrevligt knuffande och roffande runt grillen. Denna kväll var det jag som ville blåsa av allting, men mina fem kollegor ville fortsätta. Det får mig att inse att situationer kan upplevas olika av de inblandade parterna och att olika intressen alltid styr vilket handlingsalternativ man som pedagog väljer.

7.1 Hur kan pedagoger i en arbetsgrupp uppfatta samma situation olika?

Martin menade att han tyckte att han kände sig utsatt och att han inte fick min hjälp trots att han signalerade att han behövde den. Jag å andra sidan tyckte i och för sig att det var lite för stökigt, men att det höll sig på en sådan nivå att vi inte behövde ingripa mer än vi gjorde. En tanke som slår mig är att våra olika uppfattningar kanske har att göra med våra erfarenheter i yrket. En ingång för att försöka förstå frågeställningen kan därför vara perspektivet praktisk kunskap respektive yrkeskompetens. Ett annat perspektiv kan vara att fundera över betydelsen av var man som pedagog lägger sin uppmärksamhet.

7.1.1 Praktisk kunskap

Ett av perspektiven jag har valt är praktisk kunskap, vilken speglar vad jag och Martin yrkesmässigt bar med oss sedan tidigare. Svenaeus (2009, s. 12) beskriver praktisk kunskap som yrkeslivets kunskapsteori, framför allt inom yrken med mellanmännsliga kontakter. Det handlar om att synliggöra den ”tysta kunskapen” för att kritiskt kunna granska och utveckla den.

Praktisk kunskap beskrivs vidare av Svenaeus (2009, s. 13) som en erövrad kunnighet hos individen, den är också kopplad till den gemenskap där individen verkar. Svenaeus framhåller också att praktisk kunskap utövas intuitivt. Alsterdal (2009, s. 166) breddar bilden och menar att praktisk kunskap kan vara att gå långt utanför lärobokens exempel, så länge det är anpassat efter situation och individ. Jag funderar på om det är vår praktiska kunskap eller vår yrkeskompetens som inverkar på vår olika uppfattning om kvällen.

För mig och Martin upplever jag att den praktiska kunskapen återspeglades i sådana företeelser som att vi utan att komma överens om det innan obemärkt lyssnade in ungdomarna i början av kvällen. Både jag och Martin kände ungdomarna sedan tidigare och hade en känsla för hur de vanligtvis fungerade i den gruppkonstellationen.

Vi arbetade inledningsvis lika samspelt som vi brukar. Vi lyssnade in ungdomarnas samtal utan att lägga oss i. Vi var båda medvetna om att de var känsliga för vuxnas inblandning. Genom att agera kameleont kunde vi i tyst samförstånd få ta del av värdefull information utan att förstöra den goda stämningen bland ungdomarna. Vi litade i den situationen på, och

utnyttjade, vår goda relation till varandra och vår praktiska kunskap. Men vad som hände i nästa skede dagen efter är lite svårare att förstå.

7.1.2 Yrkeskompetens

Nära besläktat med praktisk kunskap är pedagogers yrkeskompetens. Yrkeskompetenser inom fritidspedagogyrket beskrivs av Andersson (2013, s. 149-150) som kunskaper som är centrala för yrket och förmågan att omsätta kunskaperna i praktiken. Anderssons menar att fritidspedagogers yrkeskompetens bland annat består i att de är skickliga på att se hur barn fungerar i grupp och att känna in och läsa av barns reaktioner och beteenden. På samma sätt beskrivs skickligheten i att möta olika personligheter och familjekonstellationer som en väsentlig del i yrkeskompetensen. Det handlar enligt Andersson (2013 s. 151) också om förmågan att ligga steget före genom att tolka barns signaler.

Kopplat till beskrivningarna av fritidshemslärares yrkeskompetens funderar jag på om jag kanske hade en övertro till min egen förmåga att läsa av situationen. Det kanske till och med var så att jag åsidosatte min yrkeskompetens under den senare delen av kvällen. De beteenden och signaler jag fångade upp från ungdomarna gav mig inte de varningssignaler som de uppenbarligen hade givit Martin. Möjligen kan jag ha bortsett från varningssignalerna för att de överskuggades av andra intressen. Jag kände ungdomarna och var väldigt angelägen om att det skulle bli en bra kväll för dem och jag var ju dessutom väldigt mån om att kunna ta åt mig en del av äran för en lyckad kväll.

Dreyfus och Dreyfus (2015, s. 312) betonar att det krävs betydande erfarenhet av verkliga situationer för att en nybörjare ska kunna prestera på en acceptabel nivå i yrkeslivet. Jag anser att jag har all erfarenhet som krävs för att vara skicklig i mitt arbete och det samma gäller för Martin. Min erfarenhet är att hur väl personalen känner ungdomarna påverkar hur verksamheten blir. Det handlar om ett ömsesidigt förtroende och blir extra tydligt för mig om jag jämför den här kvällen med den kvällen det var grillning. Då hade jag inte lika stor del i planeringen och genomförandet. Jag hade inte heller samma känsla för ungdomarna från den besökande gården. De var främlingar för mig och jag hade inte samma kunskap om deras sociala bakgrund, vilket kanske gjorde att jag inte lika mycket värnade om deras välbefinnande. Sett utifrån kan stämningen ha varit lika orolig vid båda tillfällena.

Ytterligare en faktor som stärkte mig i min uppfattning av situationen under kvällen var att

vakten Andrew inte reagerade på ungdomarnas beteende. Det tänkte jag inte på just då, men när jag tänker tillbaka på kvällen så här i efterhand inser jag att hans agerande säkert påverkade mitt handlande. Vid andra tillfällen då vaktbolaget kommit på oannonserat besök eller tillkallats för att det varit stökigt agerade de på ett helt annat sätt. Då hjälpte de till att lugna ner situationen eller avvisade ungdomar när det behövdes.

Enligt Dreyfus och Dreyfus (2015, s. 333) är det personliga tolkningar som avgör vad som är viktigt i en situation. Det ger mig en ledtråd till vad som kan ha fått mig och Martin att uppleva kvällen på så olika sätt. Enligt författarna (Dreyfus och Dreyfus 2015, s. 333) baserar experter sina uppfattningar på tidigare konkreta erfarenheter. Det är möjligt att jag och Martin hade olika erfarenheter när det gäller kvällsverksamhet med stökiga ungdomar. Antingen de som var på gården den aktuella kvällen eller andra ungdomar andra kvällar. Vi hade flera kollegor och personalsammansättningen varierade beroende på schemat.

En annan aspekt som kan ha spelat in på Martins personliga uppfattning av kvällen är att vi normalt sett är bra på att läsa av varandras tankar och känslöstämningar efter att ha arbetat tillsammans under dessa 15 år. Med tanke på att jag och Martin vanligtvis intuitivt förstår varandra kan hans upplevelse av kvällen vara att han inte alls kände igen mig i mitt sätt att utöva pedagogyrket. Det kan ha påverkat hans känsla av trygghet att jag inte uppfattade hans signaler om att stämningen var för orolig. Han berättade efteråt att han kände sig väldigt utsatt när ungdomarna gick på honom och han inte upplevde att han hade mitt stöd. Under kvällen var jag alldeles uppfylld av att lyckas med aktiviteten och sannolikt inte särskilt mottaglig för faktorer som kunde omkullkasta detta intresse. Det kan förklara varför Martin inte ville avbryta aktiviteten den kvällen vi hade korvgrillning, då var det istället jag som kände mig utsatt och tyckte att gränsen var nådd.

Enligt min uppfattning är det inte så enkelt som att det kan finnas ett färdigt facit för de val man gör i arbetet som fritidshemslärare eller fritidsledare. Samma situation kan uppenbarligen uppfattas på helt olika sätt av olika pedagoger och därmed är det rätta handlingsalternativet inte givet. Skulle jag ha tagit min kollega åt sidan och diskutera den rådande situationen? I efterhand kan det tyckas som en god idé att alltid hålla en dialog med den kollega som är närmast i tjänst. Problemet i den rådande situationen var att jag inte var tillräckligt uppmärksam för att upptäcka att min kollega upplevde situationen som obehaglig. Hade han talat om för mig uttryckligen att det blev för mycket för honom hade vi kunnat avbryta

händelseförloppet eller åtminstone rådgöra om läget.

7.1.3 Betydelsen av uppmärksamhet

Kvällen på fritidsgården var full av både människor och aktiviteter. En bidragande orsak till att jag och Martin uppfattade kvällen på så olika sätt kanske kan ha varit att vi fokuserade på olika saker? Här har jag valt en mer filosofisk aspekt på berättelsen.

Moi (2013, s. 43) beskriver i sin essä "Språk och uppmärksamhet" det svåra i att ägna en person eller ett fenomen sin fulla uppmärksamhet. Hon beskriver kopplat till detta även språkets begränsningar när det gäller att uttrycka det vi upplever. Det är inte alltid det är möjligt att få andra att förstå vad man menar även om vi anstränger oss för att förmedla det.

Moi menar vidare att den rätta uppmärksamheten inte består i en klinisk observation av situationer. Man måste ha tillräckligt med empati och fantasi för att kunna leva sig in i andras upplevelser (Moi 2013, s. 47). Den fantasi och empati en person lyckas uppbringa påverkar dennes uppmärksamhet. Ett problem i sig är att vi alltid har uppmärksamheten riktad åt något håll. Det innebär också att vi riktar uppmärksamheten från något annat. I yrkeslivet kan det innebära att pedagoger uppfattar saker på helt olika sätt. Det är svårt i en given situation att veta vad den rätta uppmärksamheten är.

Jag känner mig träffad när jag tar del av Moï tankar om uppmärksamhet och språkets begränsningar. Jag hade min fulla uppmärksamhet hos ungdomarna under senare delen av kvällen. Jag riggade aktiviteter och var fullt upptagen med att hålla ordning. Det är mycket möjligt att Martin, på samma sätt som Moi beskriver, inte förmådde översätta sina upplevelser till en beskrivning jag förstod. Martin kanske försökte, men i det aktuella sammanhanget med ungdomarna var det farligt att visa sig sårbar. Det var inte ett alternativ att uttryckligen bland ungdomarna säga att han kände sig hotad, vilket jag har full förståelse för. Några få ord som hade uppfattats av ungdomarna hade gjort Martin till ett lätt byte. Vi hade också svårt att lämna rummet för att prata med varandra med tanke på hur situationen var.

Det leder mig vidare till Moï tankar om behovet av empati för att kunna ägna något den rätta uppmärksamheten. Jag upplever att jag i vanliga fall är en empatisk person. Jag har lätt för att se och förstå ungdomar och vad som ligger bakom deras olika sätt att agera. Det är ofta jag kan ha uppfattat att en ungdom mår dåligt och har problem medan andra pedagoger i

personalgruppen bara tycker att ungdomarna ställer till problem av ren illvilja.

Under den aktuella kvällen kan jag tydligt se att jag brast i det här avseendet. Inte gentemot ungdomarna, men gentemot Martin. Jag var så fokuserad på ungdomarna att jag helt glömde bort Martin. Det gav så klart inte en riktig bild av verkligheten i den givna situationen. Om jag hade förmått hålla ett bredare perspektiv och ta in Martins upplevelser hade jag kanske uppfattat att han försökte sända mig signaler om det obehag han upplevde. Med tanke på att jag kände till Martins inställning till den nya ordningen med aktiviteter för stökiga ungdomar borde jag nog ha varit mer uppmärksam även mot honom.

7.2 Kan individuella drivkrafter påverka pedagogers agerande och vilka är i så fall de etiska aspekterna av detta?

Martin och jag hade helt olika ingångar i situationen. Både vad gäller händelseförloppet under kvällen och under mötet dagen efter. Jag fullföljde kvällen och dess aktiviteter trots att det var en orolig grupp av ungdomar som deltog. Martin fullföljde också kvällen utan protester, men kom före mig till jobbet dagen efter och hann därmed öka på dramatiken. Han lyckades få med David på sin sida och de hade en gemensam hållning mot mig. För mig tedde det sig uppenbart att båda tyckte att jag hade handlat fel.

Jag misstänker att jag och Martin hade olika drivkrafter och intressen för att handla som vi gjorde och att det kan ha varit en anledning till att vi inte var överens på det sätt som vi tidigare alltid hade varit. En ingång för att undersöka våra olika drivkrafter närmare kan vara etiska perspektiv.

Etik kan beskrivas som reflektion över personliga förhållningssätt, handlingar och vilka normer och värden som styr en person. Den etiska traditionen vi har idag har sitt ursprung i antikens Grekland och filosofer som Sokrates (Gren 2007, s. 14-15). Det finns flera vinklingar inom etikens område som kan hjälpa mig att förstå mitt och Martins agerande under kvällen och vid mötet dagen efter.

7.2.1 Respekt och tillit till ungdomar

En viktig drivkraft för mig har alltid varit att ungdomarna på fritidsgården ska ha en meningsfull fritid. Själva mötet mellan ungdomar och pedagoger upplever jag som det viktiga

i pedagogyrket. Det är något jag tänker borde ha varit en drivkraft för både mig och Martin.

Jenny Gren (2007, s. 117) lyfter fram integriteten som en viktig del i pedagogers förhållningssätt gentemot barn. Hon beskriver integritet som ett etiskt värde, vilket mer eller mindre är synonymt med en persons värdighet och närmaste sfär. Pedagoger som är medvetna om integritetens betydelse visar respekt för barnet och skapar tillit i mötet (Gren 2007, s. 120).

Jag tolkar det som att ovanstående nära kopplat till läroplanens skrivningar om grundläggande värden i utbildningen: ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.” (Skolverket 2011, s. 7).

För mig var det viktigt att möta eleverna med ett öppet sinne utan fördomar. De ungdomar som besökte fritidsgården under kvällen var förmodligen de som behövde detta förhållningssättet mest. Genom att visa dem respekt kände jag att jag var en bra förebild. Många andra vuxna i ungdomarnas omgivning utgick till vardags istället ifrån att de skulle missköta sig. Med det förhållningssättet kan antas att ungdomarna inte fann någon anledning att spela efter reglerna. Jag ville visa dem en annan sida av vuxenlivet och auktoriteter.

Det är möjligt att mina goda avsikter ökade min toleransnivå gentemot ungdomarnas beteende. Jag var mycket angelägen om att de skulle få en kväll värd att minnas och att den skulle stå i kontrast till övriga vardagskvällar i deras liv. Jag hade en tanke om att ungdomarna skulle leva upp till de ordningsregler som gällde på fritidsgården om vi pedagoger mötte dem med tilltro till att de skulle klara av det. Det var kanske en aning naivt och optimistiskt av mig med tanke på den försämrade attityden vi hade upplevt bland ungdomarna den senare tiden. Å andra sidan tänker jag att det hade stridit mot yrkesetiken om jag inte hade mött dem med tilltro och höga förväntningar.

Med tanke på hur kvällen förlöpte tänker jag att jag kanske inte satte gränser i tillräcklig utsträckning innan det var för sent. Min goda vilja var kanske på väg att förvandlas till något destruktivt. Jag borde kanske ha dämpat stämningen redan under femkampen då känslorna svallade. Det är möjligt att situationen hade hållit sig på en mindre agiterad nivå även då det andra ungdomsgänget välldes in på fritidsgården.

Detta etiska perspektiv kan kasta ljus över mitt eget förhållningssätt under kvällen, samtidigt har jag svårt att se hur det skulle kunna förklara Martins agerande. Han borde rimligtvis ha samma värdegrund och förhållningssätt som jag själv. Jag har alltid upplevt att Martin och jag har ungefär samma tankar om etik och värdegrund. Även om Martin tyckte att det var problematiskt med den nya chefen och den nya kulturen på fritidsgården upplever jag att han aldrig lät det spilla över på ungdomarna. Det är trots allt möjligt att hans tidigare erfarenheter och känslan av otrygghet överskuggade intresset av att möta ungdomarna utan fördomar. En drivkraft för alla professionella pedagoger som arbetar med ungdomar bör rimligtvis vara att leva upp till läroplanens värdegrund. Här tror jag inte att mina och Martins drivkrafter gick isär.

7.2.2 Yrkesetik och gränsdragning mot egenintresset

Ett annat etiskt perspektiv kan vara pedagogers yrkesetik och var gränserna för det etiskt riktiga går. Vilka intressen är godtagbara som drivkraft i pedagogyrket och vilka bör betraktas som oetiska?

Irisdotter Aldenmyr och Hartman (2009, s. 215) menar att begreppet yrkesetik både kan vara formulerade principer, men även ett underförstått kollegialt förhållningssätt. Enligt författarna fanns det ursprungligen inget behov av uttalade yrkesetiska principer eftersom skolan var nära förbunden med kyrkan och referensramarna var därmed givna. Därefter uppstod ett tomrum och 2001 antog Lärarförbundet och Lärares Riksförbund ”Yrkesetiska principer för lärare”. Dessa formulerar hur lärares etiska förhållningssätt gentemot elever, föräldrar och omvärld bör vara. Ett av de teman som behandlas är ”eleven alltid i centrum” (Irisdotter Aldenmyr och Hartman 2009, s. 222).

Fjellström (2006, s. 77) poängterar att yrkesetiken ska ge riktlinjer för att skilja mellan yrkesutövningen och privatlivet. Han menar att yrkesrollen ska ha en etik som ställer krav på eget humanistiskt och demokratiskt ansvar som gynnar klienterna. Yrkespositionen får inte otillbörligt brukas för egna intressen som strider mot professionens intressen (Fjellström 2006, s. 94-95).

Relaterat till min berättelse tänker jag att klienter motsvarar ungdomarna och att det innebär att mitt och Martins agerande under kvällen uteslutande ska gagna de deltagande ungdomarna.

Varken mina eller Martins privata intressen ska styra hur vi utövar vårt yrke. Henriksen och Vetlesen (2013, s. 267) poängterar att man inte kommer undan den moraliska aspekten av det som händer i mötet med människor, vilket medför ett ansvar för dem vi möter i yrket.

Martin och jag var de som hade arbetat längst på fritidsgården. Vår relation byggde på ömsesidigt förtroende, men på senare tid även en viss intern konkurrens. Konkurrensen var inte på något sätt uttalad, men svävade i bakgrunden och jag upplever att det påverkade min och Martins relation. Vi var båda väldigt angelägna om att stå i chefens strålkastarljus, kanske inte bara för att vi ville verksamhetens bästa. En lika stor drivkraft kan ha varit att åtnjuta egna fördelar efter att ha visat vår egen personliga kompetens.

Jag vet inte säkert, men det är möjligt att Martins motiv till att ha pratat ihop sig med David innan jag kom till jobbet dagen efter aktiviteten var att undergräva den goda insatsen jag hade gjort kvällen innan. Jag föreställer mig att Martin skulle ha upplevt det som ett hot mot sin egen person om jag lyckades med något komplicerat jag hade föresatt mig att genomföra. Genom att baktala mig inför chefen upplever jag att han genast vann bitar av åtråvärd mark och steg i status.

Samma intressen som drev mig till att genomföra aktiviteten trots stöket under kvällen kan alltså ha drivit Martin till att vända sig mot mig. För oss båda var det personligen angeläget att vinna Davids förtroende och få hans uppskattning. När jag tänker på händelseförloppet så här i efterhand upplever jag att det hade varit oetiskt av både mig och Martin att låta våra egenintressen och interna konkurrens påverka vår arbetsrelation och yrkesetik. Jag kan inte helt säkert säga att så var fallet, även om jag har en stark känsla av att spänningarna i arbetslaget spelade in på händelseförloppet.

Det fanns alla möjligheter för oss båda att påverka utgången av kvällen. Jag eller Martin hade kunnat avbryta aktiviteten och Martin hade kunnat avstå från att ”skvallra” för David. Jag upplever att jag genom Martins agerande hamnade i sämre dager än jag hade varit innan. Jag önskar att Martin hade pratat direkt med mig istället för att gå till David. Jag tänker att det är vad jag själv hade gjort i den situationen, och förmodligen alla med goda avsikter.

Jag anar att mina drivkrafter kan ha fått mig att tona ner det faktum att stämningen bitvis var upprörd och när att spåra ur. Å ena sidan är jag kritisk till mitt agerande under kvällen. Å

andra sidan känner jag en viss misstänksamhet gentemot Martin och hans motiv för att agera som han gjorde.

Insikten om att Martin kanske handlade i egenintresse när han pratade ihop sig med David gör mig både arg och ledsen. Det framstår som ett stort svek om så skulle vara fallet. Jag och Martin som känt varandra så länge och fram till nu varit fullkomligt samspelta. Som jag upplevde det fanns det ett stabilt ömsesidigt förtroende oss emellan. Kunde han verkligen sjunka så lågt att han sålde ut mig fullständigt? Han kanske inte ens upplevde kvällen som ett problem, det skulle ju kunna ha varit en efterhandskonstruktion. Det skulle i så fall förklara varför Martin inte själv uttryckligen sa att han tyckte att det var för stökigt och att vi borde stänga för kvällen. Det är naturligtvis bara spekulationer, men tankarna gör mig bekymrad.

Jag kan konstatera att pedagogers individuella drivkrafter säkerligen kan påverka hur de agerar i arbetet, även om jag inte säkert vet om det förekommer i mitt dilemma. Jag kan också konstatera att vissa drivkrafter ligger i linje med yrkesetiken, medan andra inte gör det. Drivkrafter som gynnar pedagogers egna privata intressen på bekostnad av elevers eller ungdomars är enligt min mening utan tvekan oetiska.

8. Slutord

Jag känner mig kluven när jag tänker tillbaka på händelseförloppet som återges i berättelsen. Jag har genom åren ägnat många timmar åt att fundera över vad det egentligen var som hände. För mig har utgångspunkten hela tiden varit att det var jag som borde ha agerat annorlunda. Jag har inte ifrågasatt Martins handlande i situationen.

Dilemmat innehåller spänningar på många olika nivåer. Jag och Martin var utsatta för hård press från de ungdomar som besökte fritidsgården under kvällen. Det ställde krav på oss att vara enade och samspelta. Vi kunde inte visa upp några sprickor i fasaden och tillåta oss själva att bli offer för deras provokationer. Det är möjligt att det är en av orsakerna till att vi lyckades hålla fasaden uppe så länge ungdomarna var där och att våra skilda uppfattningar om kvällen uppdagades först nästföljande dag. Det kan ha funnits en mängd olika anledningar till varför jag och Martin uppfattade kvällen olika. Eftersom jag och Martin tidigare arbetat bra ihop kom det som en överraskning för mig att bli konfronterad på det sättet som jag blev. Jag antar att våra egna subjektiva upplevelser och vad vi bar med oss på var sitt håll sedan tidigare

kan ha påverkat oss. Det är möjligt att Martin hade varit med om obehagliga situationer i arbetet som han blev påmind om den här kvällen. Han kan också ha upplevt obehag av att han inte kände igen mig i mitt sätt att vara med ungdomarna eftersom jag var ovanligt tillåtande.

Så här i efterhand tänker jag att jag nog var mer tillåtande mot ungdomarna än vad jag brukade vara. Jag hade min uppmärksamhet fullständigt riktad mot ungdomarna och missade kanske därför de signaler som Martin menade att han försökte förmedla till mig under kvällen. Jag saknade där och då empati och fantasi nog att sätta mig in i Martins perspektiv. Jag upplever att jag brast i uppmärksamheten mot Martin. Vår upplevelse av kvällen kan skilja sig åt med anledning av just detta. Den här insikten har berikat mig och jag tänker att jag i mitt framtida yrkesliv ska försöka vara medveten om var jag lägger min uppmärksamhet. På det sättet kan jag vara mer lyhörd för alla personer i rummet, såväl pedagoger som elever/ungdomar.

Jag känner mig i dagsläget osäker på om det som jag först uppfattade som ett dilemma i mina egna handlingsalternativ kanske visade sig vara något annat. På samma sätt som det kan finnas många anledningar till att vi uppfattade kvällen olika kan det finnas skilda drivkrafter som fick mig och Martin att agera som vi gjorde. Även här kommer spänningarna på fritidsgården in, också de som fanns mellan mig, Martin och David.

Jag upplever att jag och Martin hade samma värdegrund vad gäller bemötande gentemot ungdomarna. Vi båda mötte dem med respekt och tilltro till deras förmåga. Jag upplever inte att Martins negativa inställning till att bedriva verksamheten på det nya sättet någonsin påverkade relationen till ungdomarna. Däremot kan det faktum att jag ville ge ungdomarna en oförglömlig kväll ha påverkat min toleransnivå gentemot dem och därmed blivit en del av dilemmat. Dessutom kan mina och Martins egenintressen av att åtnjuta yrkesmässiga fördelar ha påverkat hur det blev. Spänningarna som hade skapats i personalgruppen drev oss kanske att agera på ett sätt som inte är förenligt med yrkesetiken.

Jag har fortfarande inga entydiga svar på mina frågeställningar, men jag förstår att det kan finnas många olika och kanske samverkande faktorer som sprider ljus över varför det blev som det blev.

Referenslista

- Alsterdal, Lotte (2014). Essäskrivande som utforskning. I: Burman, Anders (red.) *Konst och lärande – Essäer om estetiska lärprocesser*. Stockholm: Södertörns högskola.
- Andersson, Birgit (2013). *Nya fritidspedagoger – i spänningsfältet mellan tradition och nya styrformer*. Diss. Umeå: Umeå Universitet.
- Boréus, Kristina (2015). Diskursanalys. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Dreyfus, Hubert & Dreyfus, Stuart (2015). Fem steg från nybörjare till expert. I: Hjerström Lappalainen, Jonna (red.) *Klassiska texter om praktisk kunskap*. Stockholm: Södertörns högskola.
- Fjellström, Roger (2006). *Lärares yrkesetik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Gren, Jenny (2007). *Etik i pedagogiskt vardagsarbete*. Stockholm: Liber AB.
- Hammarén, Maria (2005). *Skriva – en metod för reflektion*. Stockholm: Santérus Förlag AB.
- Henriksen, Jan-Olav & Vetlesen, Arne Johan (2013). *Etik i arbete med människor*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Irisdotter Aldenmyr, Sara & Hartman, Sven (2009). Yrkesetik för lärare och behovet av professionsförankring. *Pedagogisk forskning i Sverige*, (3), s. 212-229.
- Moi, Toril (2013). *Språk och uppmärksamhet*. Stockholm: Bokförlaget Faethon.
- Skolverket (2017). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2017*. Stockholm: Skolverket.
- Svenaesus, Fredrik (2009), Vad är praktisk kunskap? I: Bornemark, Jonna & Svenaesus, Fredrik (red.) *Vad är praktisk kunskap?* Stockholm: Södertörns högskola.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.